

oud-HOORN

KWARTAALBLAD
van de VERENIGING „OUD HOORN„

Tweede Jaargang nummer 1
maart 1980

MOETEN WIJ HOORN HELEMAAL VERKOPEN?

In de roerige zestiger jaren lanceerde de provo Robert Jasper Grootveld eens het plan om heel Nederland, met alles erop en eraan, aan het buitenland te verkopen; elke Nederlander zou dan ergens in den vreemde, aan zonnige stranden, als miljonair levend van de opbrengst rustig zijn leven kunnen slijten. Zoals u weet, is dit plan nooit uitgevoerd. In Hoorn echter lijkt een begin ermee toch gemaakt te zijn.

Wandelen door de binnenstad van Hoorn is lopen door een openluchtmuseum, maar dan: een levend, natuurlijk museum waarin mensen wonen en werken, leven en sterven.

Om 18.00 uur gaan de poorten niet dicht. Suppoosten die erop moeten toezien of bezoekers stukjes Hoorns monument mee naar buiten smokkelen, bestaan niet.

Het stadsbeeld "kalft" echter af; dit is gedeeltelijk een onvermijdelijk proces. Het waardevolle (het mooie, het historische, het zeldzame, het onvervangbare), het is er wel, maar er komt niet meer bij! Bezichtig maar de rijtjes woningwoningen in de Peperstraat, de Gedempte Appelhaven, het Kleine Oost, en verbaas u over de fantasie van de scheppers ervan...) Een brand, een sloop, een verbouwing: je mist het verdwenene nauwelijks, maar tel je al het allengs verdwijnende bij elkaar op, dan wordt het je angstig te moede.

Kijk eens rond op het Grote Noord met zijn nieuwe sierlijke bestrating en gifgroene afvalbakken. Een koortsachtige vernieuwingswoede heerst er ten aanzien van de winkelpuien: modieuze, klakkeloze, ordinaire bedensels met goedkope bakken en plakken. Neem Grote Noord 1. Zie hoe een klokgevel verpest is door het hakken van drie gaten onderin. Zou de ontwerper hiervan daar nu nog trots op zijn? Loop even langs Grote Noord 138. Je vraagt je af hoe lang nog de vrij aardig met de gevel

harmonieërende winkelpui gehandhaafd zal blijven; wordt het geen tijd voor een neon-lichtbak en wat formicaplaten van de bouwmarkt?

Steek eens over naar het Kleine Noord. Wat gebeurt daar? Brand in een hotel? Slopen die boel, en grootschalig nieuw bouwen in een kleine-stadsstraat! Loop eens langs het monument op de hoek van de Slijksteeg (met een houtskelet uit 1540); met drie man duw je het omver. Kijk eens naar het monument (inderdaad: ingeschreven in de registers van een Rijksinstantie) op de hoek van de Smelterssteeg: hoe gaaf is niet het hele benedenhuis uitgehold. Wandel eens om die middeleeuwse kerk heen. Zal het Ministerie van C.R.M. nog wel geld hebben om de restauratie (het onderhoud) te financieren? Kent u nog de twee oude huizen, naast de Noorderkerk? Ze werden gesloopt, de beeldbepalende panden, u kunt ze straks bewonderen in het openluchtmuseum in Enkhuizen. Misschien is daar ook wel plaats voor de Noorderkerk.

Een apotheker verkoopt zijn pand. Gapend bekijkt de nieuwe eigenaar de gevel. Het is inderdaad een bijzondere onderpui: de toch al unieke en voor Hoorn zeldzame Jugendstil geeft er een beeldschoon aanzicht aan. Leuk voor het museum... Misschien verandert het pand over een paar jaar weer van eigenaar; komt er bijvoorbeeld een antiquariaat in, een boetiekje of een antiquair die goud voor zo'n Jugendstil-puitje zou willen geven; deze moet dan genoeg nemen met het "fraais" uit 1980.

Alsof het Kleine Noord niet een luisterrijke kijkstraat is! Bouwstijlen uit vier eeuwen tref je eraan. Let eens op Kleine Noord 20; daar sluit de onderpui wel aan bij de hele (klok)gevel. Geloof men werkelijk dat winkels met een confectie-pui aantrekkelijker zijn dan zaken met een markant uiterlijk?

Je loopt de stad door.
Je voorhoofd gaat rimpelen.

* Dubbele Buurt 34-36
(aan de oude Varkensmarkt)
"Restaureren of gewoon maar slopen?"

Wat gaat er gebeuren met de monumenten? Dubbele Buurt 34-36 met zijn unieke hijskappen, wordt het gesloopt? Het beeldbepalende koetshuis aan de Gedempte Appelhaven 2, dat aan de zich vernieuwende straat zo'n nostalgisch tintje geeft; wordt het gesloopt? Peperstraat 2-4, worden deze beeldbepalende panden gesloopt? Om Ramen 1-3 nog eens te noemen; zou daar nog geld voor losgepeuterd kunnen worden? Achterom 2-4, de uitbreiding van het Westfries Museum, zou daar nog geld voor los komen? Het plantsoen aan het Dal, een groene oase in de bedrijvige binnenstad; zal het helemaal parkeerplaats worden? De terreinen achter de winkels en bedrijven, zullen ze allemaal volgebouwd worden? Zodat je straks over de daken van Hoorn kunt lopen, van Scharloo tot Kleine Oost, zonder één afstapje te doen? De Karperkuil, waar brand het landelijke aanzien al deels verwoestte; komt daar nog een botterwerf of komen er misschien een paar herenhuisen van een half miljoen?

Wordt een deel van de Vollersswaal gedempt om het rijdend blik uit de Kersenboogerd van dienst te zijn?

Als een discotheek verbrandt en de mogelijkheid wordt geschapen archeologisch onderzoek te plegen in het oudste stuk van Hoorn, is er dan inderdaad géén geld voor beschikbaar?

Je vraagt je heel wat af in die oude monumentenstad Hoorn, waar bedrijven en mensen naar toegelokt worden met advertenties vol plaatjes van trapgevels en Hoofdtorens.

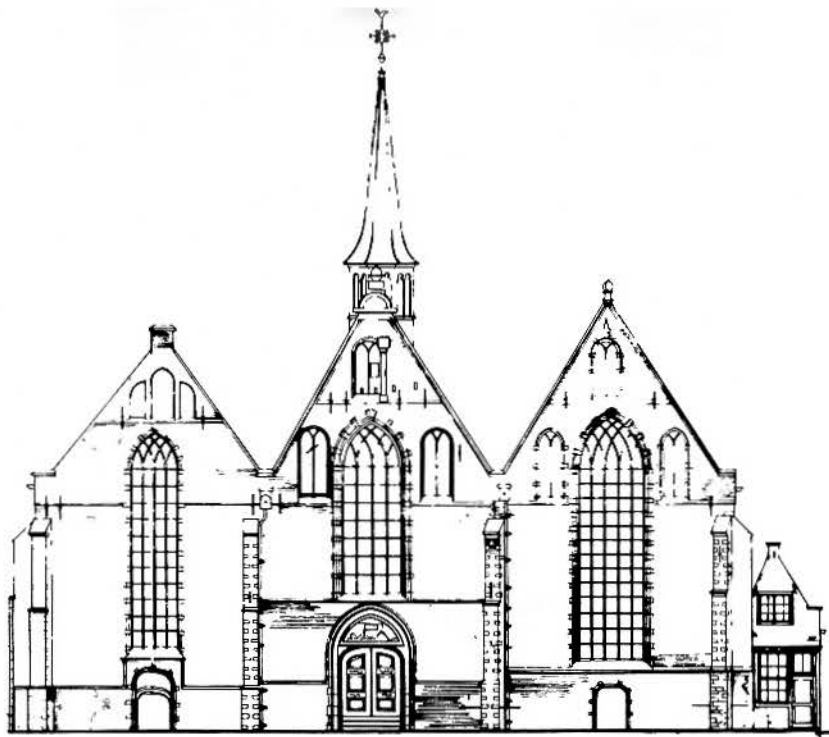
* Gedempte Appelhaven 2
"Geen spectaculair monument, maar moet het nu gesloopt worden?"

* Scharloo/Westersingel
Een stukje romantische stadswal.
Opruimen voor weer een parkeerplaatsje?

Je vraagt je af of degenen die er iets aan kunnen doen, wel altijd de belangen van het historische stadsgezicht voor ogen hebben. Als burger vraag je je af: hoe werkt nu zo'n Welstandscommissie? Hoe snel krijg je een sloopvergunning? Kunnen sommige bedrijven zo makkelijk verbouwen? Coördineren die gemeentelijke diensten wel zoveel mogelijk? Wij moeten Hoorn niet verkopen! We moeten het zelf houden. We moeten er goed voor zorgen. "Oud-Hoorn" moet in de toekomst zijn stadswandelingen toch niet uitbreiden naar het openluchtmuseum in Enkhuizen?

J.M. Baltus.

NOORDERKERK HARD TOE AAN RESTAURATIE

De Nieuwe Hoornsche Courant van maandag 23 mei 1938 telde twee volledige pagina's tekst (!), waarin aandacht werd besteed aan het feit dat de restauratie van de Noorderkerk was voltooid. Op die maandag werd de kerk officieel overgedragen aan de kerkvoogdij der Nederlandse Hervormde Gemeente. Een reden voor de Nieuwe Hoornsche Courant om uitgebreid in te gaan op het wel en wee der kerk.

De koppen boven het artikel spreken voor zich:

"Schoon middeleeuwsch monument in ouden luister hersteld" en
"Een werk waarvoor men groote waardering moet hebben".

Ze getuigen van grote eerbied voor het bereikte resultaat. Wel, het feit dat de Noorderkerk gerestaureerd was, was die aandacht waard. Het pad van de restauratiecommissie was namelijk niet bepaald over rozen gegaan.

In het jaar 1929 gaf de commissie een boekje uit (geschreven door J.C. Kerkmeyer), waarin het probleem van de restauratie aan de orde werd gesteld. Tevens presenteerde de commissie zich in dat boekje. De commissie bestond uit de heren G. Scholten, A.J. Beek, S.H. Boot, D. Kaat, J.C. Kerkmeyer, Ds. H. van Lunzen, H.J. Room, C. Winkel, Dr. L.T.C. Scheij en J. Vermande. Zij stelde zich ten doel de voor de restauratie benodigde gelden bijeen te brengen. Deze opgave bleek echter door de slechte economische omstandigheden veel te zwaar. Er kon pas tot restauratie worden overgegaan, nadat Rijk, Provincie en gemeente Hoorn de subsidiekraan hadden opgedraaid. Tijdens de restauratie, die van 1936 tot 1938 duurde en door aannemer Woudenberg werd uitgevoerd, werd vooral gewerkt aan het herstellen van het dak en de binnenmuren. Tijdens de restauratie viel

een gewonde. Een der werklieden moest ten gevolge van een ongeval een oog verliezen.

Afgaande op de artikelen in de krant stond de Noorderkerk er in 1938 dus weer keurig bij.

Ogenschijnlijk is dat in 1980 nog zo. Maar de nauwkeurige monumentenkijker zal al gauw aan de buitenkant van de kerk het verval zien. Stenen ontbreken of zitten los en ook het voegwerk is op sommige plaatsen verdwenen. Aan de binnenkant van de kerk is de situatie al evenmin rooskleurig. Hier valt de kalk van de muren af en op andere plaatsen tekent het vocht grillige landkaarten op het pleisterwerk.

Enkele jaren geleden heeft de eigenaresse van de kerk, de Nederlandse Hervormde Gemeente te Hoorn, een onderzoek in laten stellen naar de oorzaak van het verval van de kerk.

Uit dit onderzoek bleek, dat de toestand van het metselwerk aan de buitenzijde erg slecht is en dat de goten lekken. Hierdoor komt er meer vocht in de muren, dan er door het natuurlijke verdampingsproces kan worden verwerkt.

Om deze problemen op te lossen moeten de buitenmuren worden dichtgemaakt (gerestaureerd). Deze restauratie vergt een bedrag van 2 miljoen gulden. 10% van dit bedrag (200.000 gulden) moet worden opgebracht door de eigenaresse van de Noorder- of Mariakerk, de Nederlandse Hervormde Noorderkerk-gemeente.

Om dit bedrag bijeen te brengen is een commissie ingesteld. Deze commissie presenteerde zich in december 1979 door middel van het aanbieden van het eerste exemplaar van een door Tim Zaal en Willen Vingerhoed geschreven boekje aan burgemeester Tjaberings.

50 Jaar na het door J.C. Kerkmeyer geschreven boekje over de Noorderkerk schreven zij "Een verhaal over de Noorderkerk".

Met precies hetzelfde doel als de restauratiecommissie uit de jaren dertig: De Hoornse bevolking attent maken op het bouwkundige probleem van de Noorderkerk en vragen om financiële steun.

200.000 gulden is ook in deze tijd een heel bedrag en gaat de draagkracht van de eigenaresse ver te boven. De restauratiecommissie Noorderkerk (die binnenkort Stichting Noorderkerk wordt) moet in de komende jaren proberen het voor restauratie vereiste bedrag bij elkaar te krijgen. Daartoe gaat zij allerlei acties voeren (o.a. kienavonden, concerten en tentoon-

stellingen). De eerste actie was het uitgeven van het boekje "Een verhaal over de Noorderkerk". Men kan dit boekje in zijn bezit krijgen door het te kopen in de erkende boekhandel of het te bestellen door 10 gulden over te maken op postrekening nr. 27 67 391, ten name van Restauratiefonds Noorderkerk Hoorn p/a, Melkweg 6, Hoorn, onder vermelding: Boekje Noorderkerk.

Men kan de restauratie ook steunen door begunstiger te worden van het restauratiefonds Noorderkerk Hoorn tegen een bedrag van minimaal 10 gulden.

Tevens kan men een schenking doen aan het restauratiefonds Noorderkerk Hoorn.

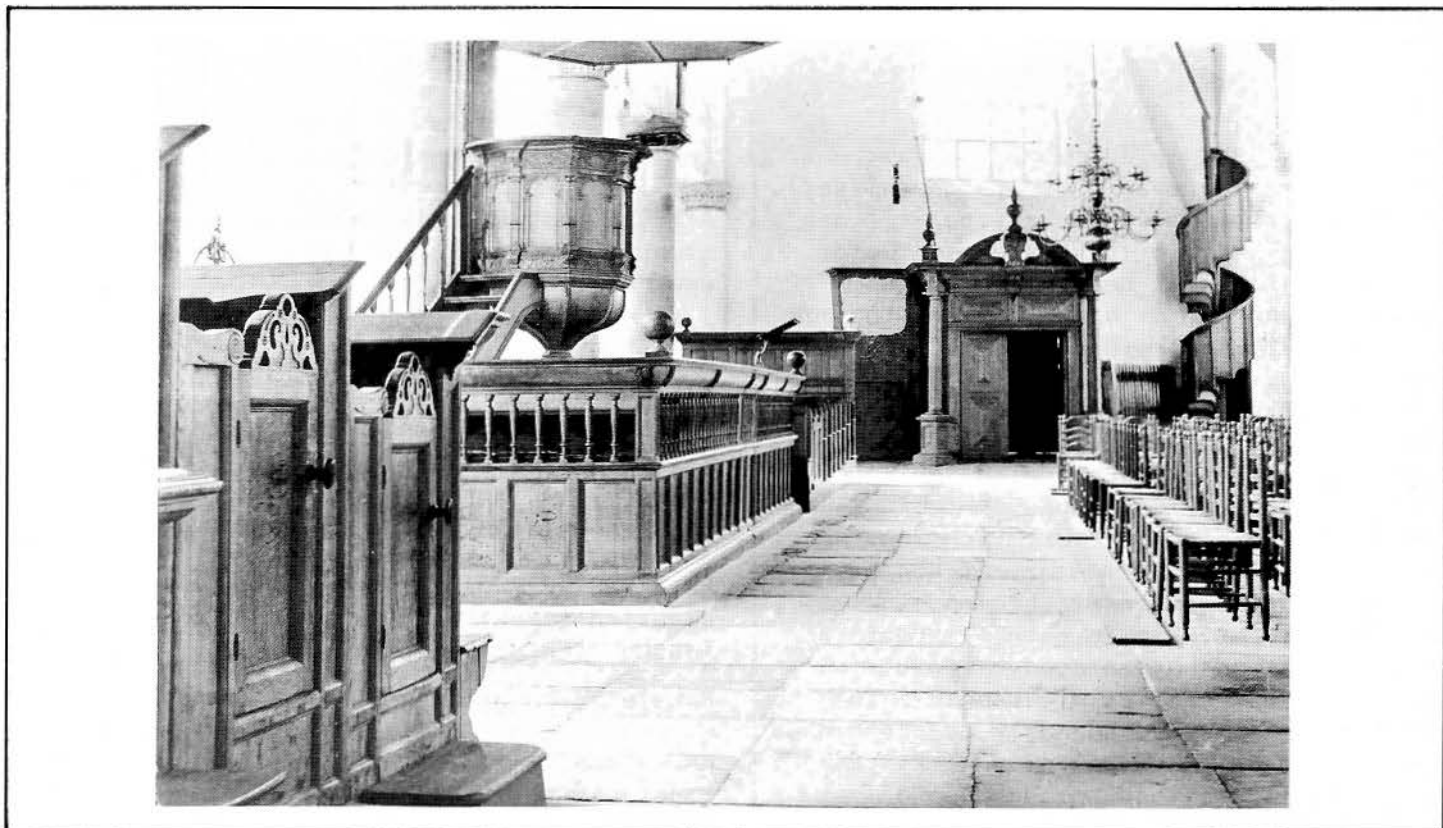
In beide gevallen kan men de onderstaande giro- en bankrekeningnummers gebruiken.

Postgiro: 27 67 391, ten name van
Restauratiefonds Noorderkerk Hoorn,
p/a Melkweg 6, Hoorn.

Bankrelatie: Rabobank Hoorn,
rekeningnr. 32 97 75 634,
ten name van
Restauratiefonds Noorderkerk
Hoorn.

Het restauratiefonds met voorzitter D. Breebaart, secretaris J.P.H. van der Knaap en penningmeester T. Zaal, als inspiratoren, rekt op u in haar streven de Noorderkerk voor Hoorn en het Kleine Noord te behouden. Laten we er voor zorgen dat het met de Noorderkerk niet zo afloopt als met een aantal andere monumenten die eens van het Kleine Noord zo'n sfeerrijke straat maakten...

Willem Vingerhoed.

DE CHRONIJK VAN KLAAS VAN VOORST

PATRIOT KLAAS EN HET ORANJECORPS (1)

Tot de langst en meest bewogen zinnen die Klaas van Voorst in zijn Chronyk van Hoorn ooit heeft neergeschreven, behoort de aanhef van zijn uitgebreid verslag over het jaar 1787, en wel als volgt: "Nu vatte ik niet zonder ziddering en ontroering, weder de pen op, om ook eenige zaken die ons vaderlandt en onze stad Hoorn in bijzonder betreffen aanteteken van den jare 1787, een zo gedenkwaardig Jaar in de geschiedenissen der Nederlandsche gewesten, dat zo lang dit gemeenebest eene gevestigde gedaante heeft gehad, geen wedergade als deze in haare beschrijvingen of historiën gevonden wordt, zo in de bemoeiingen en werkingen der Landzaaten met de zaken van de Regeringe, in het aanwenden van pogingen, ter herstelling van regten en vrijheeden, welke de Hoofdbeleidgers en medestanders moeten verondersteld worden van oordeel geweest te zijn, hun en hunne medeburgers gerechtiglijk en wettig toe te behooren, een Jaar daaren boven 't welk opgeleverd heeft toneelen van opschuddingen, bewegingen, beroertens en plonderingen, welke zelfs bij de herdenking imandt van angst en schrik de hairen doen te berge rijzen, en door welke menig welgezeeten burger of in zijne goederen, neering, bedrijf en kostwinning een aanmerkelijken schok heeft geleeden, of van een onbekrompen bestaan in eene schamele behoefte is gedompeld."

Vanwaar die ziddering en ontroering, en zoveel bewogenheid omtrent een jaar dat ons niets meer zegt? Omdat burger Van Voorst hier komt te spreken over gebeurtenissen, waar hij niet alleen getuige van is geweest maar ook een rol in heeft gespeeld, met hart en ziel betrokken. Weliswaar wil hij - met een half oog op zijn kwetsbare belangen als neringdoende - feitelijk een objectief geschiedschrijver blijven - "want mijn zaak en dit werk brengt het niet mee, om de eene of andere aanhang zo te zijn toegedaan, dat ieder een er de partijdigheid uit zou kunnen zien en ontdekken" - maar het bloed kruipt ook bij hem waar het niet gaan kan. Hij stelt zich breed op: "Ik ben een ijverig beminnaar van mijn Vaderlandt en van de handhaving van deszelfs grondwetten, zo in 't Godsdienstige als in het burgerlijke, alsook van den bloeij des Koophandels en

van den welvaart en overvloed der Landzaaten", en hij wil zich ook geen volkomen tegenstander noemen van de toenmalige landsoverheid. Van de andere kant echter verklaart hij zich niet afkerig, ja zelfs "zeer toegeneegen aan veeler denkwijze der zulken, welke men Patriotten noemt", al weet hij wel dat men "dweepers, blinde en onbezonnen ijveraars ontmoet onder allerley aanhangen."

DE PATRIOTTEN

Nochtans is het hoge woord er uit: Klaas van Voorst was een Patriot, een medestander van de gezeten burgerij, die politieke vrijheid voor zich opeiste en niets wilde weten van Willem V, de prins-erfstadhouder. De patriotten tegen Oranje: dat speelde niet alleen in Hoorn maar in vele steden, een soort burger-revolutie die vooruitliep op de storm die in 1789 in Frankrijk zal losbreken. Uit de gezwollen toon waarmee Klaas van Voorst zijn jaarverslag begint, wordt duidelijk, hoe serieus hij dit stukje wereld-geschiedenis-in-zakformaat genomen heeft, en inderdaad leek 1787 voor de patriotten een glorieus jaar te worden.

Op 6 september zullen ze het Hoornse stadsbestuur naar hun hand weten te zetten, maar eilaas duurt dat meer twee weken.

Het "voor veele welmenende Vaderlanders heel onaangename" nieuws van 15 september is, dat er "8000 man Pruijsische Troupen te Amesvoort" zijn gesignaleerd, en op zondag 16 september 1787 luidt "de heel onverwagte en schier ongelooflijke tijding", dat Utrecht bij de nadering van de Oranje te hulp komende Pruijssen is ontruimd.

"Dit bragt vrij wat verslagentheyt onder de Patriotten en een gansche omwending van zaken te weeg en depd het gemene volk weer allerley kwaadt en vуйle Laster op de andere partij uijtwerpen, ja zij wierden doen weer zoo stout en baldadig, dat zij nergens meer om gaven."

En van dat gemene volk waren al weer "veele met orange cocardens of dito Linten verciert." Weldra nemen daarna ook te Hoorn vele patriotten de wijk: het wordt hier weer geheel "Oranje boven".

DE AANZIENLIJKEN EN DE GERINGEN

Als Van Voorst het over het gemene en slechte volk heeft, bedoelt hij dat uiteraard vooral naar de toenmalige betekenis van het woord, de gewone mensen, de geringen en eenvoudigen, maar de manier waarop hij daarover schrijft maakt duidelijk genoeg, dat de sociale tegenstellingen tussen de aanzienlijke burgers - de welmeenende Vaderlanders - en het geringe volk - het gemeen - een hoofdrol speelden in wat louter voor en tegen Oranje heette te gaan. De afkeer jegens de Patriotten komt dan ook niet uit de lucht vallen.

"Het smeulende vuur van tweedragt en partijschap" dat Klaas begin 1787 "dagelijks gevaarlijker en ook gevreesder" ziet worden, is al jaren eerder ontstoken.

In het laatst van 1784 waren er in Hoorn "drie gezelschappen welke zig in den wapenhandel oeffenden om, als het de nood vereijste, als regte ware Vaderlandsche Patriotten voor de Rechten van Landt en Volk in de bres te staan". Daartoe gaven "de eeuwige hooggaande verschillen met de Keijzer genoeg aanleiding".

Van Voorst doelt hier op de Oostenrijkse keizer Jozef II, die het bewind voert over de zuidelijke Nederlanden.

En de geschillen met de Republiek der Verenigde Provinciën gaan onder andere over het al dan niet openen van de Schelde. Welnu: van de drie gezelschappen was het eerste bekend onder de zinspreuk "Voor Vrijheid, Stadt en Vaderlandt", het tweede heette de "Vrijheidt" en het derde had nog geen naam. In maart 1785 zijn de drie "bij een vriendelijke schikking overeengekomen om te combineren en zoo vereenigd hunne wapen oeffeningen verder voort te zetten". Het verenigde "Lighaam" heet voortaan "Voor Vaderlandt en Vrijheidt", en omdat het "dagelijks in getal en in aanzienlijke Leeden toenam, werd hetzelfde in vier Compagniën verdeelt en voor elke Compagnie een Capiteijn en de verdere officieren verkooren", alsmede tot commandant "bij wijze van Looting of trekking mr. Jan Hendrik van Straalen".

De wekelijkse exercitielees is op maandagavond "te 6 uren, en dit geschieden zo bij continuatie de geheele zomer door, eerst in een groot pakhuijs op de Binnenluijendijk, dan in een pakhuijs op het Oost schuijns over de Bagijnesteeg". Omdat dit echter "niet zonder molest door kwalijk gezinde toeging" verhuist het genootschap tenslotte naar de Doelen. "Ook kreegen zij toezeg, dat door Eenige Welmeenende aanzienlijke Heeren en Dames haar een aanzienelijk present stond

gepresenteerd te worden, bestaande in 2 nieuwe, zeer Fraye Vaendels, 4 koperen Trommen en 8 pijperbussen met'er Toebehooren".

AFVUURING OP 11 OKTOBER

Exerceren vraagt natuurlijk een parade, en die volgt: het gezelschap besluit "om de dag tot haare afvuuring te bepalen op den 11den October en hetzelfde in 't vervolg jaarlijks altoos op die dag of datum te doen, ter Eere of ter gedagtenisse van de zeer gewigtige en roemrijke overwinning der West Friesen, voor deze Stad behaalt op den Spaanschen admiraal Bossu den 11 october Ao 1573."

Daartoe wordt "een stuk Landt even buiten de Westerpoot aan de Stadscingel gehuurt en bekwaam gemaakt.

Op dit camp werden verscheijdene lange zitbanken geplaatst, zoo na de kant na de dijk alsook agter na de Meelmolen toe, alwaar het front was".

Op 11 oktober 1785 geschiedt dan onder grote belangstelling de eerste "afvuuring".

Alle de aanzienlijken zijn aanwezig, de presenten worden ontvangen, de commandant zet het gezelschap in de "battillon"-formatie, adjudant Swarthoff en de oudste capiteijn P.C. Boon draven heen en weer, en "veelerley Exercitiën en Evolutiën wierden in de juijste order volbragt".

Met vliegende vaandels en slaande trom wordt door de stad teruggemarcheerd naar de Doelen, en er lijkt geen kou aan de lucht.

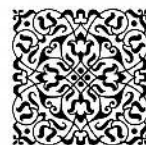
Precies een jaar later echter, na het tweede optreden, loopt het mis. Inmiddels is er dan ook weer wat nieuws geschied.

Eveneens in de aanvang van 1785 hebben Haar Ed.gr.Mog.de Souvereijne Staten des Lands namelijk (ook al met het oog op de Keijzer)" goedgevonden en uitgeschreven eene algemeene burgerwapening, hetwelk bij de braafste en weldenkenste burgeren en Inwoonderen, door 't gansche Landt eene algemeene toejuijching en goedkeuring verworven heeft aangezien de geduurige critieke omstandigheden en kommerlijke uijtzigten voor ons Vaderlandt".

En daarmee raken de tegenstellingen in Hoorn nog verder op drift, waarover in het volgend nummer meer.

('t wordt vervolgd...)

J.M. Onstenk.

„OUD-HOORN“

Kwartaalblad van de Vereniging "Oud-Hoorn".
Gratis voor leden. Losse nummers via de
Hoornse boekhandelaren verkrijgbaar
ad f 1,50.

Secretariaat:

Postbus 346
1620 AH Hoorn
giro: 21 44 888

Bestuur: J.M. Baltus, voorzitter
L.P.M. Hoogeveen, secretaris
mw. M. Roest-Prestupa, penning-
meesteresse

leden: mw. J. Schouwink-van der Windt
A. de Graaf (archivaris)
Y.J. Hangelbroek
H.W. Saaltink

Redactiecommissie:

J. Buiten
J.L.N. Dijkstra
L.P.M. Hoogeveen
C. Kupperts
J.M. Onstenk
H.W. Saaltink
W. Vingerhoed
W.G. Zwijssen

Redactieadres:

J.L.N. Dijkstra
Rotiusstraat 46
1624 GC Hoorn

Opgave nieuwe leden:

mw. J. Schouwink-van der Windt
Grote Oost 13
1621 BR Hoorn
tel. 18434

Contributie: f 15,-- per jaar, inclusief
toezending van het kwartaalblad.
Giro: 21 44 888.

Archiefdienst Westfrieze Gemeenten:

Het streekarchief is gevestigd in het stad-
huis van Hoorn, Nieuwe Steen 1, tel. 31234.
Postadres: Archiefdienst Westfrieze Gemeenten,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn.

De studiezaal is geopend van maandag t/m
vrijdag van 9.00 - 17.00 uur en iedere
tweede en vierde woensdag van de maand van
19.00 - 22.00 uur. (Behalve juli en augustus.)
Tussen 12.30 en 13.30 uur en ná 16.45 uur
kunnen geen stukken worden aangevraagd.
Tarieven: door het archief verricht onder-
zoek f 8,-- per half uur; fotokopieën van
rijksarchivalia f 0,40, overige f 0,55.
Eigen onderzoek op de studiezaal en het
lenen van boeken uit de bibliotheek
(niet alles wordt uitgeleend) is gratis.

Westfries Museum:

Rode Steen 1, Hoorn (tel. 15597).
Geopend: 1 april - 1 oktober, werkdagen van
10.00 - 17.00 uur, zon- en feestdagen van
12.00 - 17.00 uur;
van 1 oktober - 1 april, werkdagen van
10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur.
Alleen op zondagen in oktober en maart
van 14.00 - 17.00 uur.

WERKGROEP ITALIAANSE ZEEDIJK

In de werkgroep die archiefonderzoek verricht naar de geschiedenis van de Italiaanse Zeedijk kunnen weer enkele mensen geplaatst worden. Het onderzoek naar de 20e eeuw wordt momenteel voorlopig afgerond; in het komende jaar zal het zwaartepunt liggen bij de 19e eeuw. Voorwaarde voor deelneming is wel dat u, voor zover u dat redelijkerwijze kunt voorzien, gedurende geruime tijd minimaal twee woensdagavonden per maand voor het onderzoek beschikbaar bent. Van de groep die twee jaar geleden het onderzoek startte is nu nog een "harde kern" over van zes personen, waarbij zich later nog zo'n vijf mensen voegden van wie ik verwacht dat ze tot de meer permanente bezetting van de werkgroep gaan behoren. Daarbuiten was het een in- en uitfladderen van mensen, wat niet erg bevorderlijk is geweest voor de voortgang van het onderzoek; het inwerken van nieuwe leden neemt nogal wat tijd in beslag, wat ten koste gaat van de arbeidsintensieve werkzaamheden. Overdenkt u daarom eerst van tevoren goed of u werkelijk tijd en zin hebt in dit werk, en komt u zich eventueel eerst vrijblijvend op de hoogte stellen van wat het onderzoek precies inhoudt. U kunt zich bij mij opgeven: telefoon: 31234, toestel 125 (stadhuis) of 10022 (thuis).

Leo Hoogeveen.

BESCHEIDENHEID SIERT OOK

Ditmaal een korte kroniek over ons pand Onder de Boompjes 8. Op 21 november 1917 constateert het bestuur van "Oud-Hoorn" dat het pand er niet bestaan toe is. Men zal eens onderzoeken wie eigenaar is. Ook wil het bestuur een gesprek over een goede opzet van onderhoud en als dit niet mogelijk is wil men het pand wel aankopen.

Onder de Boompjes 8.

Van de eigenaresse, mevrouw Blauw uit Amsterdam, komt via via bericht dat er voor aankoop zeker f 2.000,-- op tafel zal moeten komen. Bestuurslid Lückens wil eens nagaan wat het pand kostte bij de laatste overdracht. Een bedrag van f 2.000,-- kwam hem wel erg hoog voor. Het onderzoek wees uit dat er maar f 700,-- was betaald bij de laatste verkooptransactie.

Intussen was een onderzoek ingesteld naar de bouwkundige toestand. Die was niet zo best. In september 1918 verneemt het bestuur dat het pand Onder de Boompjes zal worden verkocht om vervolgens te worden ingericht als pakhuis voor een schildersbedrijf. Dat houdt in: weg luifel, weg pothuis, een zware balk over de hele gevelbreedte, twee grote deuren...

"Oud-Hoorn" schrijft de Vereniging Hendrik de Keijser aan. Er volgt een bezichtiging, een bespreking, stilte en dan het bericht

dat de Vereniging Hendrik de Keijser het pand als monument niet interessant vindt... "Oud-Hoorn" neemt dan zelf de zaak ter hand. Er wordt een bod uitgebracht van f 1.200,--.

In 1919 mag de Vereniging zich eigenaresse noemen voor f 1.500,--. Direct wordt het herstel aangepakt. Luifel, pothuis en dak worden goed onder handen genomen. Al gauw toont het huis weer als vanouds. De eenvoudige bakstenen lijstgevel, de evenwichtige raamverdeling, de net geschilderde luifel en het keurig herstelde pothuis zorgen in hoge mate voor een beeldbepaling van allure op de toen nog zo stille gracht.

Met de bewoners verloopt het echter niet allemaal zo keurig. In de bouwverordening, uitgegeven door de gemeente, staat dat ons pand niet meer voor dubbele bewoning mag worden gebruikt.

Op 8 februari 1923 wordt de bovenwoning met veel moeite en gedruis ontruimd. De buurt laat zich daarbij niet onbetuigd. Een van de bestuursleden kon "op 't beslissende oogenblik metterdaad ingrijpen en de bewoonster, mejuffrouw Rovers naar het Sint Pietershof brengen".

Er zijn plannen om het interieur ook onder handen te nemen. De achtergevel wil men in oorspronkelijke staat herstellen maar bouwkundige sporen uit vroeger tijden ontbreken helaas.

In 1923 wordt druk onderhandeld met een aantal toekomstige huurders die de f 2,50 per week huur wel willen neertellen.

De competitie gaat tenslotte tussen de Wed. Appelboom en Wijbenga, matroos op het vaartuig van Rijkswaterstaat. De zeeman heeft trouwplannen. De weduwe wint echter want zij heeft geen nieuw behang nodig en voor het jonge echtpaar kan het bestuur niet om een nieuw behangetje heen!

In april 1929 komen merkwaardige berichten binnen op de bestuurstafel. Ons pand schijnt boven als kaaspakhuis te zijn ingericht. Dat veroorzaakt weer de nodige problemen maar de strijd tegen "De Edammers" wordt toch in het voordeel van 't bestuur beslist. In het pand worden intussen w.c. en waterleiding aangebracht.

In mei 1931 wordt de gehele schoorsteen afgebroken en al het houtwerk eruit

verwijderd. Dit had al enige malen geleid tot "brandende" problemen.

Het pand kwam de oorlog goed door en ook met de huurders is het contact prima.

Geregeld vindt het nodige klein onderhoud plaats. Na het overlijden van mevr. Roos wordt besloten het pand grondig op te knappen en... weer geschikt te maken voor dubbele bewoning.

Ons bestuurslid Hangelbroek maakt een keurig plan voor verbouwing, rekening houdend met het behoud van datgene wat zo kenmerkend is voor dit bescheiden monument.

De woonruimteverdeling wordt, aangepast aan

hedendaagse eisen, weer als vanouds en Onder de Boompjes 8 mag weer worden gezien.

Voor een nadere toelichting op het pothuis dient u het artikel van onze voorzitter nog eens na te lezen in ons eerste nummer van jaargang 1979.

Nu zoveel wordt bedreigd mogen we ons als "Oud-Hoorn" gelukkig prijzen met dit pand. Wees u ervan verzekerd dat we alles zullen doen om het in goede staat te bewaren voor nu en voor, hopen we, nog veel later!

A. de Graaf,
archivaris "Oud-Hoorn"

BESCHERMD STADSGEZICHT: HOE ZIT DAT NOU IN ELKAAR?

"Beschermd Stadsgezicht": een uitdrukking die we de laatste jaren nogal eens in allerlei verslagen in kranten en tijdschriften tegenkomen, als het gaat over stadsvernieuwing en dergelijke. Maar wat houdt deze uitdrukking nu eigenlijk in. Wat zit er allemaal achter en wie heeft er op welke manier mee te maken. In deze en de komende edities zullen we trachten een en ander uit de doeken te doen over de achtergronden van "Beschermd Stadsgezicht".

Als we over Monumentenzorg spreken, dan wordt daarmee bedoeld de bescherming van afzonderlijke gebouwen. Gebouwen zijn echter nimmer op zichzelf geplaatst, doch behoren tot een groter geheel van leefgemeenschappen van allerlei maat. Als men gebouwen van historische waarde wil beschermen, is het noodzakelijk ook het geheel waarin deze gebouwen passen, nader te bezien en te oordelen of en in hoeverre ook dit geheel een zekere mate van bescherming verdient. Het gaat dan uiteraard niet alleen meer om het samenstel van gebouwen van allerlei aard, maar ook om de totale omgeving in al haar facetten, waarin dit complex van gebouwen geplaatst is, zoals bestratingen, bomen en ander groen, straatmeubilair, wallekanten, stadsmuren, grachten e.d. Al die elementen tezamen geven het betreffende gebied immers zijn totale betekenis. Een mooie gevel verliest immers veel of alles van zijn betekenis, als het in het niets is geplaatst of ingeklemd staat tussen hoge betonkolossen zonder enig verband, zonder een "milieu" waarin het thuishoort.

Steden en dorpen hebben ieder hun eigen karakter, hun eigen gezicht. Het zijn vooral de oudere gedeelten, die vertrouwd en kenmerken zijn voor de bewoners en wel zodanig dat veel mensen bij verhuizing vaak moeite hebben zich aan een nieuwe omgeving aan te passen, hoe mooi die ook kan zijn. De herkenbaarheid van de woonomgeving is voor veel mensen een rustgevend element in hun dagelijkse

????

bestaan en gelukkig zijn er veel mensen die hun eigen stads- en/of dorpsgezicht in stand willen houden. Niet alleen in Nederland, maar ook in vele andere Europese landen heeft zich gelukkig al een groot aantal jaren de gedachte van het beschermde stads- of dorpsgezicht ontwikkeld. In Nederland is de zorg hiervoor een zaak van twee departementen: het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Het eerstgenoemde ministerie houdt zich voornamelijk bezig met het Monumentenzorg-deel van de activiteiten, terwijl het tweede belast is met het woon-element. Het is duidelijk dat beide elementen: wonen en monumenten, in dit geval niet te scheiden zijn. Er bestaat tussen beide ministeries dan ook een intensieve samenwerking als het gaat om zaken als subsidieverlening ten behoeve van de bescherming van een stads- of dorpsgezicht, de bescherming dus van meer dan een enkel huis. Het is duidelijk dat de overheid (in de vorm van deze twee departementen) graag een inzicht wil hebben in het grotere geheel waarin de afzonderlijke panden (waarvoor subsidie wordt gevraagd) passen.

Als men dat inzicht wil krijgen is een duidelijk en juist antwoord op een groot aantal vragen van belang, zoals: welke zijn de bestaande of geplande stedenbouwkundige plannen, hoe is de staat van de panden in het gebied, dat men wil beschermen, is die bescherming ook wel dringend nodig, etc. etc.

Die (gevraagde en/of gewenste) bescherming is in Nederland geregeld in de Monumentenwet en wel speciaal in Artikel 20 van die wet. Na raadpleging over de gewenste wijze waarop en de methodes waarmee de bescherming plaats dient te vinden bij de Rijksplanologische Commissie, Gedeputeerde Staten van de betreffende Provincie, de Gemeenteraad en Monumentenzorg volgt via de Ministerie van C.R.M. en V.R.O. de aanwijzing van het te beschermen stads- of dorpsgezicht.

Tezamen met een kaart en een uitvoerige toelichting wordt die aanwijzing vastgelegd in een ministeriële beschikking.

In Artikel 21 van de Monumentenwet staat voorgeschreven dat van het aangewezen beschermde gebied een register wordt bijgehouden.

Die inschrijving is overigens pas de eerste stap op een hele lange weg. De inschrijving op zich garandeert nog geen directe bescherming van het gebied. Daarvoor is nodig dat een bestemmingsplan wordt opgesteld. In de aanwijzing van de beide Ministeries is zoals gezegd een toelichting gevoegd. Deze toelichting is van groot belang bij het opstellen van het vereiste Bestemmingsplan. In de toelichting

Zo kan het namelijk ook...!

worden namelijk een aantal zaken nauwkeurig omschreven, zoals de grenzen van het te beschermen gebied, bijzondere kenmerken, en een lijst met gebouwen en ruimten in het gebied, die bijzondere aandacht verdienen.

Nu het Bestemmingsplan. Daarvoor bestaat een andere wet, namelijk de Wet Ruimtelijke Ordening en dan wel in het bijzonder Artikel 37, lid 5; de gemeente is verplicht binnen een jaar na inschrijving van het te beschermen gebied in het register, een bestemmingsplan voor dat gebied vast te stellen of een eventueel bestemmingsplan te herzien. Natuurlijk is het vaststellen of herzien van een bestemmingsplan geen kwestie van een paar dagen hard werken (alhoewel het enthousiasme van een gemeentebestuur wel een grote rol speelt bij de gewenste snelheid!) en daarom is een beschermende maatregel nodig, om te voorkomen, dat er iets mis kan gaan, voordat het Bestemmingsplan is vastgesteld. Die bescherming is vastgesteld in de Monumentenwet, artikel 33. Volgens dit artikel moeten de gemeenten alle bouwaanvragen binnen het aangewezen beschermde gebied bij het Ministerie van C.R.M. melden, zolang het bestemmingsplan niet is vastgesteld. Zo'n aanvraag mag niet in strijd zijn met het karakter van het beschermde gebied. Anders vraagt het Ministerie van C.R.M. aan haar collega's van V.R.O. de uitvoering van het bouwplan te verhinderen, op grond van artikel 50, lid 9 van de Woningwet. In de praktijk valt dit vetorecht (helaas) nogal mee. De volgende keer verder over het Bestemmingsplan voor het Beschermde Gebied.

JO RIDDERIKHOFF KIJKT TERUG OP 'T KERKPLEIN

Jo Ridderikhoff, de oude Hoornse maestro van het toneel-, grime- en kostuumwezen, de man die overal in den lande zoveel optochten en openluchtspelen in een passend historisch pak heeft gestoken en vaak de regie voerde, heeft antwoord gegeven op de vraag in het vorige nummer naar de bewoners van Kerkplein 37, een huis dat hem ter harte gaat omdat hij er dicht in de buurt geboren is. In 1899, Kerkplein 35.

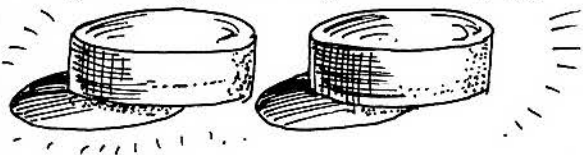
Aan de vroegere bewoners - einde vorige en begin deze eeuw - van Kerkplein 37, bewaart hij levendige herinneringen, want daar woonde de familie Huibert Steeman, loodgieter van zijn vak en een broer van Ridderikhoff's grootmoeder, Aafje Groenedijk-Steeman.

Steeman was getrouwd met Daatje Preijer en ze hadden een groot gezin, vier jongens en vier meisjes.

Het was een zeer bijzonder gezin, herinnert hij zich, in vele opzichten. Zo reed men met een paard (van het bekende ketje-soort) en wagen in Hoorn en omstreken rond om ketels en pannen te lappen, nieuwe bodems in te zetten en dergelijke. Het ketje werd achter het huis gestald en dat betekende, dat het dier door de voordeur naar binnen ging en via de winkel de kamer en de keuken tot z'n stal geraakte.

Voor zo'n groot gezin was de slaapgelegenheid ter plaatse een probleem, dat als volgt werd opgelost: enige bedsteden werden uitgesloopt, daarin werden rails bevestigd en hierop houten bakken gemaakt, waarin de kinderen sliepen. Moest men er eentje hebben, dan werd eenvoudig de bak naar voren geschoven als bij een ladenkast.

Befaamd is Huibert Steeman ook gebleven om de petten, die hij voor zijn jongens maakte. Ze versleten er zoveel, dat hij tenslotte petten van zink fabriceerde, die netjes zwart werden gelakt en keurig stonden, ofschoon wat hard op het hoofd. Zoon Jan werd later schoenmaker, waartoe een deel van de loodgieterij werd ingericht. // //

De familie Steeman was ook zeer muzikaal. Er stond al een piano, en men blies op diverse instrumenten. Op Oudejaarsavond zorgden de Steemannen voor een traditie op het Kerkplein: als de klok twaalf sloeg, kwam de familie naar buiten en blies op trompetten het Wilhelmus.

Van de kinderen was Huibert, de oudste, muzikant, Hendrik loodgieter en tevens bal-muzikant, Jan dus schoenmaker en Philip loodgieter (Wervershoof). Dochter Alida huwde met C. Eelspeel, Aafje was lange jaren gediensstige bij de familie Uthermöhlen en Trien en Jansje waren naaisters. Die drie bleven ongehuwd.

Het is geen wonder dat bij het weergeven van deze herinneringen de hele buurt weer bij Ridderikhoff voor de geest is gekomen. En daar steekt hij van wal: op Kerkplein 34 was de kruidenierszaak van Johannes van Berkum, die tevens timmermans knecht was bij de firma Van Tetterode. Later woonde er slager Mol, die werd opgevolgd door slager P. Peetoom. Vervolgens - nog altijd op nummer 34 - kwam er de stoffeerderij van Alb. Nijdam, nu op het Grote Noord, daarna viswinkel Barend de Jong, toen een groentewinkel en thans een opticien.

Op nummer 35 had vader Ridderikhoff z'n kapperszaak, op 36 zat eerst een kleermaker en later werd het pand verbouwd en woonde er J. van Petten, aannemer en metselaar. Op 37 dus eerst Steeman en later de schoenmaker A. van Duin, die tevens tot conciërge van de huishoudschool werd aangesteld.

Kerkplein 38 was de school, Kerkplein 39 magazijn van het garnizoen, Kerkplein 40 de garen- en bandwinkel van Rigter (nu loodgieterij) en dan zijn we in de Kerkstraat, met achtereenvolgens de oude zaak in tabaksartikelen van Woesthof, vervolgens vele jaren de drankwinkel van Schermer, daarnaast het manufacturenmagazijn De Zon van de familie Polak, dat later afbrandde en slagerij werd. Tot slot fotograaf Kleintjes, de hoeden- en pettenwinkel van Ant. Gravendijk, dan een pakhuis en eindelijk op de hoek van de Rode Steen kruidenier J. Kloppenburg.

Aan de overkant van de Kerkstraat stond, te beginnen op de hoek van het Kerkplein, het grote pand op nr. 10, waarin de burgemeesters Van Dedem en Zimmerman hebben gewoond en later de St. Jozefsgezellen onderdak vonden.

Na verenigingsgebouw werd het als Huis Verloren onderdeel van het Westfries Museum. Daarnaast kwamen dan achtereenvolgens de antiquair Jb. Reens, het kaaspakhuis van de firma C. Best, de slagerij van Louis Polak en het huis van mej. Brons Boldingh, waar nu dokter Woelinga woont.

Tot zover het panorama van een stukje Hoorn, zoals Joh. Ridderikhoff het zich herinnert. En hij weet nog veel meer, zoals wel blijken zal als hij hier in de toekomst verder over kan vertellen.

GEMEENTE-EIGENDOMMEN IN DE BINNENSTAD

Onderstaand treft u een lijst aan van panden die de gemeente Hoorn vanaf 1949, meestal in het kader van het "saneringsplan", zoals dat toen nog onheilspellend werd genoemd, heeft aangekocht. Wat dit op grote schaal opkopen van panden in de binnenstad door de gemeente voor gevolgen heeft gehad kunt u zelf al enigszins vaststellen als u gewapend met deze lijst een wandeling maakt, waarbij ik vooral het Havenkwartier in uw aandacht aanbeveel. In een volgend nummer hoop ik nader op deze materie in te gaan.

Leo Hoogeveen.

ABC 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Achter de Vest 48, 50, 52, 54
Achter op 't Zand 20, 21, 22, 26, 56, 61
Achterom 27, 53, 57, 2, 4, 8
Achterstraat 15
Bagijnensteeg 1
Buurtje 1, 2, 3
Dubbele Buurt 21
Duinsteeg 7, 9, 11
Foreestesteeg 5 en twee ongenummerde panden
Gedempte Appelhaven 21, 43, 2
Gedempte Turfhaven 35
Gelderschestee 29
Gerritsland 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 96, 98, 100, 102, 104, 114
Gravenstraat 15, 17, 21, 25, 48
Grote Havensteeg 16, 18
Grote Oost 82, 84, 132
Jan Haringsteeg 2, 6, 8
Hoogesteeg 7
Italiaanse Zeedijk 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 25, 33, 59, 61, 67, 69, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 24, 26, 40, 44, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 94, 98, 100, 102, 104, 106, 112, 114, 118, 120, 122
Jeroenensteeg 1, 3, 5
Jeudje 20, 22, 24, 26, 28
Kerkplein 10, 11, 21, 22, 24
Kerkstraat 10
Kleine Noord 71, 73, 34
Kleine Oost 14, 20, 22, 24, 26 en een ongenummerd pand
Korenmarkt 14, 15
Kruisstraat 20 en een ongenummerd pand
Kuil 1, 5, 7, 9, 13, 15, 19, 4, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32
Mallegomsteeg 5, 6, 7, 8
Melknapsteeg 3, 5, 5rood, 7, 7rood, 11, 15, 17, 19, 21, 6, 8, 20, 22, 24
Munnickenveld 1
Nieuwstraat 21
Onder de Boompjes 17
Oosterplantsoen 3
Oude Turfhaven 3
Paardensteeg 1, 5, 7, 15, 17, 19, 21, 2, 4, 10, 12
Peperstraat 1, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 2, 4, 20
Pompsteeg 3, 5, 7, 11, 2, 4
Proostensteeg 2, 4, 10, 12, 16
Ramen 1-3
Scharloo 9
Slapershaven 2
Sporstraat 16, 20
Trommelstraat 9, 13, 15
Veermanskade pakhuis achter nr. 6
Visserseiland 7, 9, 21, 31, 10, 22, 24 en een ongenummerd pand
Vollerswaal 10a, 21
Vijzelstraat 5, 7, 9, 25, 4, 10, 12, 18, 26, 28, 30
West 1, 3, 5, 7, 19, 18, 20, 22, 24, 40, 42
Westerdijk 47a, 71, 79, 81, 83, 85, 87, 95, 97, 99, 101, 103, 105, 107, 10, 24
Wisselstraat 10
Wijdebrugsteeg 2
Wijdesteeg 1
Zon 1
Zoutkeetsteeg twee ongenummerde panden
Zuiderplantsoen 1, 3

—CURSUS BOUWKUNST—

De belangstelling voor de cursus bouwkunst was dit jaar aanmerkelijk groter dan in 1978! Niet alle belangstellenden konden als cursist worden ingeschreven omdat de groep anders te groot zou worden. De lesavonden vonden dit jaar plaats in de gastvrije Johannes Post-MAVO, waar onze archivaris, de heer Albert de Graaf, plezierig assisteerde. Op 21 februari werd de laatste theoretische les gegeven: een herhaling van het voorafgaande met behulp van een honderdtal Hoornse dia's. Op zondag 16, 23 en 30 maart a.s. van 10 tot 12 uur gaan we weer de praktijk in, vertrekpunt onder de luifel van DE WAAG, met respectievelijk een wandeling om de Rode Steen, dan een bezoek aan het Havenkwartier, tenslotte een bezoek aan het meer noordelijke deel van de binnenstad met een afsluitend kop koffie in het jonge monument: het Hoorns Station. Tijdens elke rondwandeling wordt een zeventiende-eeuws interieur bezichtigd. N.B. In het vroege najaar van 1980 zal de cursus herhaald worden.

J.M. Baltus.

NOGMAALS: KERKPLEIN 38

J.W. Koenen
Grote Oost 61
1621 BS Hoorn

Hoorn, 13 november 1979

Bestuur Vereniging "Oud-Hoorn"
p/a de heer Baltus
Grote Oost 108
H o o r n

Geacht Bestuur,

Tot mijn grote ontsteltenis vernam ik uit het kwartaalblad van uw vereniging dat de gemeente plannen heeft om het pand Kerkplein 38 te slopen.

Mijn Oom was er ruim 16 jaar conciërge vanaf eind 1928 tot 1945.

In de zomervakanties logeerde ik altijd in Hoorn en dan was het voor mij en mijn nichtje een groot voorrecht in de school te kunnen spelen. Het was een mooi en hecht gebouw. De prachtige eiken trap in de entree; halverwege het kantoor van de directrice en een eetkamer voor de leraressen. Mijn Oom heeft verschillende directrices meegemaakt, begonnen onder mw. Wannée, daarna mw. Nijhoff en mw. Bouvy. Het daarnaast gelegen huis, waar mijn Oom en Tante woonden, was altijd gezellig en stijlvol ingericht.

Foto's van het interieur in mijn bezit.

Met de bouw van de nieuwe Huishoudschool kwam in het gebouw de Levensschool, daarna werd het verhuurd aan de Westfriese Werkplaats, waarmee het verval begon.

(Ik ben al weer 23 jaar woonachtig in Hoorn.) Daarna het Hop.

Zou het nu niet mogelijk zijn de voorgevel te laten staan en als entree te gebruiken voor de eventuele er achter te bouwen woningen? Want wat gebeurt er met de ernaast gelegen Boterhal, als er een bouwput en diverse palen geheid moeten worden? Het is zeker niet de mooiste gevel van Hoorn, maar wat komt er voor terug, als het geheel gesloopt wordt? Ik hoop dat er met mij vele anderen zijn die dit gebouw, althans de voorgevel, willen bewaren. Met dank voor uw aandacht teken ik,

hoogachtend,

w.g. J.W. Koenen.

WERKGROEP ARCHEOLOGIE

De werkgroep Archeologie van uw vereniging "Oud-Hoorn" verkeert in ernstig gevaar. Indien niet binnenkort het laatste tiental werkzame leden dat de werkgroep telt belangrijk uitgebreid wordt, zal dit kluitje actieve "Oud-Horinezen" in de aan historie rijke Hoornse modder verdwijnen.

De leiding van de werkgroep vraagt daarom mensen die tussen de 15 en 50 jaar oud zijn.

Dispensatie in verband met de leeftijd wordt gegeven mits u bereid en in staat bent:

- 's-zomers zwaar lichamelijk graafwerk te verrichten onder de meest barre omstandigheden en daarna het gevondene vanuit de meest onmogelijke lichaams-houdingen op te meten en in tekening te brengen;
- 's-winters urenlang scherven en botten te wassen, te nummeren, op eindeloze lijsten in te schrijven en soms te tekenen.

Dit alles voor een periode van minstens twee jaar, gedurende het winterseizoen

een avond per 14 dagen en in de zomer voor een middag per week en als de omstandigheden (bijvoorbeeld ongeduldige aannemers) dat vereisen vaker.

Wij geven u de gelegenheid:

- een stuk echte Hoornse geschiedenis tussen de vingers te pakken of op de schop te nemen;
- een opleiding te volgen tot volledig bevoegd amateur-archeoloog;
- aardewerk en andere gebruiksvoorwerpen uit het verre en minder verre verleden tot zijn oorspronkelijke vorm terug te brengen;
- deel te nemen aan excursies naar interessante archeologische objecten in Noord-Holland.

Schatgravers en baardmannetjes-zoekers wordt beleefd verzocht niet te reflecteren.

Inlichtingen: H.W. Saaltink
Oude Ambacht 41
Hoorn (telefoon: 31203)

WERKZAAMHEDEN STADSHERSTEL

Elders in dit blad zult u ongetwijfeld een lange lijst aantreffen van bedreigde, verkomende en zelfs instortende panden. Gelukkig valt hier en daar in de Hoornse binnenstad toch de nodige herbouw en restauratie te ontdekken, behalve dan datgene wat particulieren op dit gebied presteren.

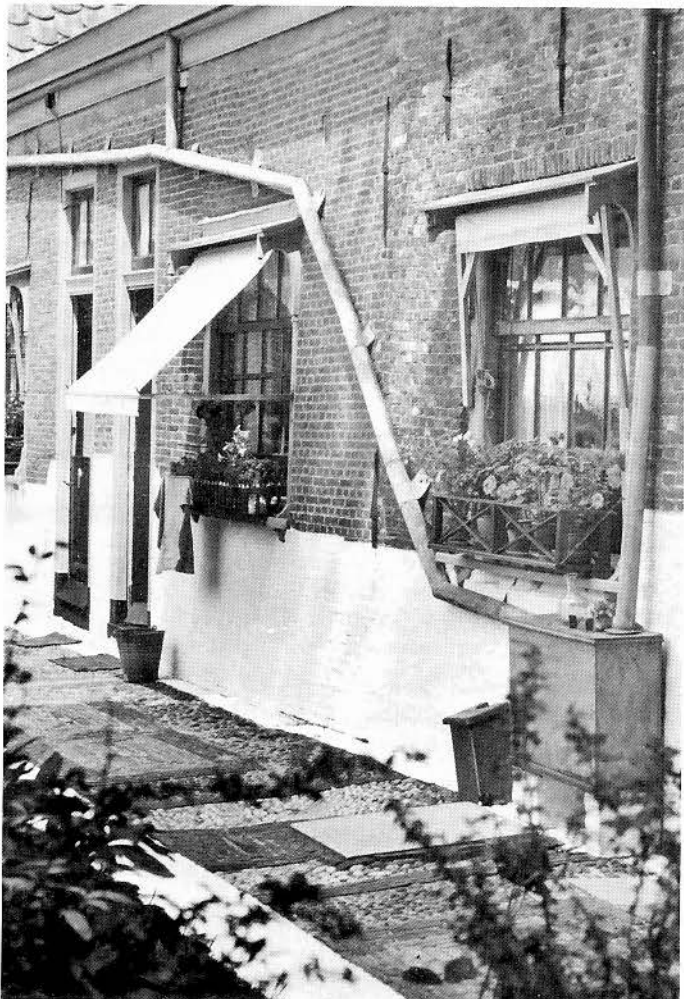
De Stichting Stadsherstel, die wij al eerder in één van onze nummers vermeldden, is momenteel weer hard aan de slag. De Italiaanse Zeedijk, tot voor kort triestig door verkrotting en open gaten, is sinds kort 4 pandjes (nrs. 78/84) rijker, herbouwd door architect Boschma uit Edam. Het lijkt me dat de meesten onder deze charmante geveltjes als een duidelijke verfraaiing van het straatbeeld zullen beschouwen. Daarnaast is men ook bezig met de nrs. 79 een smal - hoog in gele steentjes opgetrokken huis - en nrs. 24/26, twee lage arbeidershuisjes, die tezamen een wat royaler woonhuis gaan vormen.

Stadsherstel heeft nog een paar pijlen op haar boog: Melknapsteeg 11, Achterom 83, en Gortsteeg 6/8. Deze panden zijn nog in het bezit van de gemeente maar voor de herbouw van beide heeft zij toestemming van B en W binnen. Tekeningen zijn gereed (voor de Melknapsteeg weer van Boschma, voor het

Achterom van Trigallez) en het wachten is nog op kooplustigen. Eventuele belangstellenden kunnen zich in verbinding stellen met de voorzitter, de heer D. Breebaart. Inmiddels houdt de Stichting zich ook bezig met één van onze mooiste binnenstadsbebouwing, het Claes Stapelhofje aan het Munnickenveld. Oorspronkelijk was dit hofje in handen van een stichting o.l.v. een aantal regenten. Met toestemming van de regenten heeft Stadsherstel de sores van de - uitgebreide - vernieuwing en modernisatie van dit hofje overgenomen. Men is momenteel in overleg met de al eerder aangezochte architect, IJsbrand Kok uit Amsterdam, en zal zo snel mogelijk met de werkzaamheden beginnen. Na voltooiing van de restauratie wordt het complex overgedragen aan de gemeente.

Zoals u ziet, zit de Stichting Stadsherstel niet stil; maar er is beslist nog zeer veel werk aan de winkel.

J. Schouwing-v.d. Windt.

Claes Stapelhofje

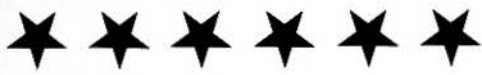
WERKGROEP STADS BEELD BEWAKING

Een 12-tal leden heeft zich opgegeven voor de nieuwe werkgroep Stadsbeeldbewaking. Het bestuur is zich nog aan het bezinnen over de juiste tactiek, werkwijze en organisatie. Zij, die zich hebben opgegeven, krijgen mettertijd bericht over de eerste bijeenkomst.

J.M. Baltus.

RESTAURATIES - WIJZIGINGEN - VERVAL

(dd. 11 februari 1980)

Achter de Vest (Mariatoren)	- Plan voor restauratie buitenzijde
Achter de Vest 4-6-8	- Nieuwbouw na sloop volgend op brand
Achter op 't Zand 51-50	- Nieuwbouw in beeldondersteunende stijl
Achter op 't Zand 56	- Dichtgespijkerd, wordt gesloopt?
Achterom 92	- Voorgevel vernieuwd
Achterom 105	- Gedeeltelijke nieuwbouw van beeldbepalend pand
Achterom 2-4	- Monumentenzorg heeft subsidie voor restauratie niet toegekend. Hoorn moet wachten.
Breed, hoek Kleine Noord	- Onderpuien nieuw opgemetseld
Bierkade 10 (eigendom Oud-Hoorn)	- Gerestaureerd
Dal (plantsoen)	- Het parkeren door een van de bewoners in het plantsoen duurt voort; hek zeer verwaarloosd
Gedempte Appelhaven, links van 23	- Nieuwbouw, de historische rooilijn is hier doorbroken!
Gouw 7	- Monumentale hek wordt gerestaureerd
Gouw 24	- Geheel gesloopt voor nieuwbouw (wordt automatenhall!)
Italiaanse Zeedijk 79	- Wordt gerestaureerd (links van Int Vries Botervat) door Stadsherstel
Karperkuil	- Braakliggend land. Vestiging van botterwerf nog steeds onzeker
Kerkplein (Grote Kerk)	- Gemeente wil kerk bouwkundig onderzoeken
Kerkstraat 5	- Inwendig verbouwd
Kleine Noord 25 (beeldbepalend pand)	- Jugendstil-onderpui verkocht aan openluchtmuseum Enkhuizen
Korenmarkt	- IJzeren ringen, aan de kade waaraan vroeger de schepen werden gemeerd zijn nodeloos weggehaald
Munnickenveld 13	- Half gesloopt voor restauratie
Munnickenveld 29	- Na sloop herbouwd in oorspronkelijke stijl
Munnickenveld/Nieuwland	- Kademuur aan Koepoortsp plein hersteld
Nieuwsteeg 16 (hoek Nw. Noord)	- Het Wimpy-concern heeft ook in Hoorn toegeslagen
Onder de Boompjes	- Terrein achter Doelengebouw ingericht als parkeerruimte
Ramen 1-3	- C.R.M. wil subsidiëren, maar heeft geen geld
Scharloo 9-11-13	- De laatste resten van de vroegere bebouwing aan de Westersingel aldaar bedreigd met sloop
Slapershaven/hoek Gedempte Appelhaven	- Nieuwbouw na gedeeltelijke sloop
Veermanskade 11	- Restauratie in voorbereiding
Vijzelstraat 22-30	- Gesloopt (niet volgens gemaakte afspraken)
Vollerswaal	- Bedreigd binnenstadsgebied (parkeergebied?)
west 72 (Bruintje)	- Plan voor restauratie
Zon	- Renovatie-woningen aan Vollerswaalzijde; wel erg opvallende dakkapellen

INHOUD EERSTE JAARGANG 1979

pag.:

REDACTIE

Namens de redactie 2, 26

VERENIGING

J.M. BALTUS, 'n Nieuw blad voor Oud-Hoorn 1
J.M. BALTUS, Stadsbeeldbewaking 57
J.M. BALTUS, Wat doet het bestuur van Oud-Hoorn? 17
A.DE GRAAF, "Oud-Hoorn" toch iets meer...? 3
A.DE GRAAF, Over de panden van "Oud-Hoorn" 75
Herman Krijgsman treedt af: een man van avontuur 33
Hoorn's oudste: enthousiast lid van Oud-Hoorn 5
Jaarcijfers "Oud-Hoorn" 1978-1979 20
Laat het bestuur zich niet in de vingers zagen 66
Leden werven 32
H.W.S., Het jongste lid van Oud-Hoorn 39
Tussentijds verslag wandelingen 47
Verslag van de activiteiten in 1978 19
Verslag rondwandelingen seizoen 1979 80

WERKGROEPEN

Archeologie 6, 18, 47, 77
Archiefonderzoek 10, 50
Bouwkunst 34, 70

HOORNSE INSTELLINGEN

PIET BOON, De collectie J.C. Kerkmeijer 48
LEO HOOGEVEEN, De Archiefdienst Westfrieze Gemeenten 7
H.W. SAALTINK, Het Westfries Museum 4
J. SCHOUWINK-V.D. WINDT, Stichting Stadsherstel Hoorn 54

STADSBEELD

J.M. BALTUS, Geveltypen in Hoorn.
Een aanzet tot inventarisatie 71
J.M. BALTUS, Hoorn Beschermd Stadsgezicht 41
J.M. BALTUS, Luifels 14
J.M. BALTUS, Pothuizen 8
J.M. BALTUS, Stadsbeeld, Restauraties, Wijzigingen, Verval 15, 27, 78
J.M. BALTUS, Vooroverhellende huizen (huizen op de vlucht gebouwd) 16
J.M. BALTUS, Zuilen en pilasters in Hoorn 23
J.D., Stadswapens in Hoorn's dreven 11, 35, 79
N.G. HAUWERT, Mythologische beelden in Hoorn 55
LEO HOOGEVEEN, Kerkplein 38. Schoolgebouw uit 1911 valt onder slopershamer 58
LEO HOOGEVEEN, West 71: Opnieuw zorgenkind van Oud-Hoorn 49
K. KORPERSHOEK Jr., Van "Lindendael" tot "Drieboomlaan"; een monument verdween .
..... 22
K. KORPERSHOEK Jr., De lijnbanen van Hoorn 63
K. KORPERSHOEK Jr., Om en in de Oosterkerk 43
B.R., Overblijfsels van bouw- en beeldhouwkunst te Hoorn 13
H.W. SAALTINK, Huis en mens: een bijzonder geval 38
H.W. SAALTINK, Het Hoge Huis aan de Rode Steen 51

STADSGESCHIEDENIS

J.M. ONSTENK, Een monument uit het stadsarchief.
De cronijck van Klaas van Voorst 9
J.M. ONSTENK, Chronijck van Klaas van Voorst. De dood slaat toe 67
H.W. SAALTINK, Joden in Hoorn 28

